



Vreme: 09.07.2026 10:18

Medij: danas.rs

Link: <https://www.danas.rs/vesti/ekonomija/izgradnja-djerdapa-3-amerika-srbija/>

Autori: @OnlineDanas

Teme: Elektroprivreda Srbije (EPS)

Naslov: "Izgradnja 'Đerdapa 3' je pitanje života": Zašto su Amerikanci zainteresovani za ovaj projekat i šta bi Srbija dobila, a šta izgubila?

13926



Javni poziv Ministarstva rudarstva i energetike namenjen američkim kompanijama koje su zainteresovane za izgradnju Reverzibilne hidroelektrane "Đerdap 3", a koji je objavljen na sajtu Ambasade Sjedinjenih Američkih Država (SAD), ponovo je bacio svetlo na projekat star gotovo pola veka.

Rok za javljanje na javni poziv istekao je 25. juna, a prema rečima ministarke rudarstva i energetike Dubravke Đedović Handanović, šest američkih kompanija pokazalo je interesovanje za izgradnju "Đerdapa 3". Nema sumnje da je aktuelna vlast odlučila da izgradnju ove hidroelektrane prepusti Amerikancima. To je, donekle, postalo jasno još u avgustu 2022. godine, kada se bivša ministarka rudarstva i energetike Zorana Mihajlović sastala sa predsednikom američke kompanije "Behtel" Stjuartom Džonsom. On je tada izjavio da je "Behtel" zainteresovan da detaljnije sagleda mogućnosti za saradnju sa Srbijom u oblasti energetike, između ostalog i kroz finansiranje prethodne studije izvodljivosti za projekat RHE "Đerdap 3". Nakon toga, ova američka kompanija je o svom trošku izradila prethodnu studiju opravdanosti za "Đerdap 3", međutim, taj dokument nije javno objavljen i nije jasno šta je studija pokazala. Studija je završena tokom 2024. godine. Sve što javnost zna o studiji saznala je kroz saopštenja i izjave predstavnika Ministarstva rudarstva i energetike. Na osnovu tih informacija poznato je da je analizirano više varijanti instalisanje snage (1.200 MW, 1.800 MW i 2.400 MW), ali i karakter balansne snage. Izgradnja ove hidroelektrane zavisice i od rumunske saglasnosti, a tamošnji zvaničnici su pre nekoliko godina izrazili zabrinutost da bi "Đerdap 3" mogao da ugrozi rad "Đerdapa 1" i "Đerdapa 2". Međutim, iz Ministarstva su tvrdili da su prethodna studija opravdanosti, zajedno sa hidrološkom studijom, pokazale da je ukupni godišnji uticaj "Đerdapa 3" pozitivan na proizvodnju električne energije "Đerdapa 1" i "Đerdapa 2". Kruna prepuštanja izgradnje "Đerdapa 3" Amerikancima bilo je potpisivanje Sporazuma o strateškoj saradnji u oblasti energetike, koji su u septembru 2024. godine potpisali ministar spoljnih poslova Srbije Marko Đurić i podsekretar za ekonomski rast, energetiku i životnu sredinu Hoze Fernandez. "Ovaj sporazum će proširiti mogućnosti američkih kompanija da ulažu u energetske sektor Srbije, uključujući promovisanje američkih investicija koje će ojačati strateško partnerstvo SAD i Srbije", pisalo je u objavi Stejt departmenta nakon potpisivanja sporazuma. Do sada se, kada je reč o pripremi projekta "Đerdap 3", odvijalo baš kako je predviđeno dokumentom. Srbija je osnovala Radnu grupu. Dostavila je SAD javni poziv u svrhu obaveštavanja kompanija iz SAD koje su zainteresovane da konkurišu za projekat. I SAD je taj poziv objavio. Sve kako je navedeno u sporazumu. Međutim, najveću pažnju privlači rečenica sa početka Sporazuma u kojoj se navodi da "ova saradnja može da igra vitalnu ulogu u unapređenju sigurnosti snabdevanja Srbije energijom, istovremeno obezbeđujući značajne dodatne koristi za energetske bezbednost Sjedinjenih Država". Postavlja se pitanje da li to znači da će SAD biti vlasnik ove hidroelektrane, čime bi ojačale svoje prisustvo u energetske sektoru Srbije koje je trenutno pod uticajem Rusije i Kine, ili je cilj sporazuma pre svega da američke kompanije učestvuju u njenoj izgradnji. Još jedan važan deo dokumenta jeste da "Srbija oslobađa od poreza na dodatu vrednost i carine transakcije izvršene u vezi sa Projektima". Na sajtu EPS-a navodi se da izgradnjom elektrana "Đerdap 1" i "Đerdap 2" hidropotencijal Dunava nije iscrpljen, već da postoji plan da se izgradi hidroelektrana "Đerdap 3". Taj plan javio se osamdesetih godina prošlog





Vreme: 09.07.2026 10:18

Medij: danas.rs

Link: <https://www.danas.rs/vesti/ekonomija/izgradnja-djerdapa-3-amerika-srbija/>

Autori: @OnlineDanas

Teme: Elektroprivreda Srbije (EPS)

Naslov: "Izgradnja 'Đerdapa 3' je pitanje života": Zašto su Amerikanci zainteresovani za ovaj projekat i šta bi Srbija dobila, a šta izgubila?

veka, kada je završena izgradnja "Đerdapa 2". Godine 2010. urađena je Analiza opravdanosti izgradnje RHE "Đerdap 3" za prvu fazu i tada je ustanovljeno da bi se ova hidroelektrana gradila 13 godina, a da bi njena vrednost za sve tri faze iznosila ukupno oko 1,4 milijarde evra. Poslednja cifra koja se sada spominje bila je oko 2,6 milijarde evra. Mnogi energetske stručnjaci ukazuju da su reverzibilne hidroelektrane važne kako zbog energetske sigurnosti, tako i zbog razvoja tržišta obnovljivih izvora energije i balansiranja sistema. I dok je izgradnja "Bistrice" u pravnom, tehničkom i ekološkom smislu izvodljivija, ali i jeftinija, to se ne može reći za "Đerdap 3", pred kojim stoje pojedina otvorena pitanja. Pre svega: I najvažnije pitanje jeste: Da li bi bilo opravdano da Srbija žrtvuje deo Nacionalnog parka "Đerdap" ukoliko budemo bili sigurni da će nam "Đerdap 3" obezbediti energetske sigurnost u narednih 50 godina i zameniti dobar deo termoelektrana koje moraju da se ugase, obezbediti energetske nezavisnost i manji uvoz, omogućiti povraćaj investicije u razumnom roku i doneti građanima korist u smislu niže cene struje? "Ja ne bih sekund razmišljao, doneo bih odluku da", odgovor je energetskog stručnjaka Slobodana Ružića na ovo pitanje Danasa. Prema njegovim rečima, pitanje energije, odnosno izgradnje "Đerdapa 3", pitanje je života. "Mi moramo obezbediti, kao što su nama naši očevi i dedovi obezbedili 50 ili 70 godina mirnog razvoja, i mi moramo to našoj deci da obezbedimo. Ta energija je neophodna, mi nemamo deset drugih alternativa i da vidimo šta bismo mogli, pa da između toga biramo nešto", ističe Ružić. On ukazuje da Srbija nema drugih izvora iz kojih bi mogla da proizvodi energiju kada se rudarski baseni u Kolubari i Kostolcu iscrpe. "Oni se bliže kraju i budućim generacijama u našoj zemlji energija će biti pitanje opstanka, života, a mi 'Đerdapom 3' možemo dobrim delom da nadoknadimo taj nedostatak uglja koji će se pojaviti", smatra Ružić. Takođe, naš sagovornik ukazuje da bi solarne i vetroelektrane mogle da rade, neophodno je veliko skladište energije, a to je, prema njegovim rečima, jedino RHE "Đerdap 3". "Ja ne bih časio časa da donesem takvu odluku, niti bih uopšte oklevao, bez obzira na nacionalni park, jer je to sekundarno pitanje. Nećemo imati od čega da živimo, neće narod imati od čega da živi ovde ako ne budemo imali energiju", naglašava Ružić. Klimatske promene poslednjih godina donose sve češće suše, pa čak i na Dunavu. Na pitanje da li bi suše mogle da ugroze rad "Đerdapa 3", Ružić odgovara da se suše javljaju u ciklusima. "Kada su velike suše, onda uglavnom reverzibilne hidroelektrane ne pumpaju. Ali suše se javljaju u ciklusima. Imamo cikluse od po 12 godina u kojima se smenjuju hidrološki povoljne i nepovoljne godine. Znači, biće godina kada će svaka hidroelektrana raditi manje i biće godina kada će raditi više", navodi Ružić. On objašnjava da je poenta u tome što se u sušnim godinama proizvodnja energije može odložiti za period kada je potrošnja veća. "Dakle, RHE neće pojesti vodu, ona omogućava fleksibilnost da proizvodnju odlaže iz perioda kada privredi i stanovništvu nije neophodna u period kada im je jako neophodna. Noć je takav period kada se značajno manje troši energije, tada može da se pumpa bez obzira što su manji dotoci, a kada dođe jutarnji ili popodnevni špic, tada može da se pusti voda iz RHE i da se proizvede ono što je neophodno. RHE omogućava fleksibilnost", ukazuje Ružić. Rumunska strana strahuje da bi "Đerdap 3" mogao da ugrozi rad "Đerdapa 1" i "Đerdapa 2", a Ružić kaže da je to delimično tačno. "To je delimično tačno. Dakle, tačno je da će 'Đerdap 3' biti uzvodno i tačno je da će u periodima kada RHE bude pumpala vodu ostajati manje vode za proizvodnju u tom trenutku, ali ta voda neće nestati. Ona će već za četiri, šest ili 16 sati, zavisno od toga kada bude potrebna i skuplja na berzi, proizvoditi i vratiti tu vodu. Ne samo da će proizvoditi u 'Đerdapu 3', nego će dodatno tu vodu propustiti i kroz 'Đerdap 1' i 'Đerdap 2'", objašnjava Ružić. Kako navodi, "Đerdap 3" uticao bi na promenu dinamike proizvodnje "Đerdapa 1" i "Đerdapa 2", ali ne i na ukupnu proizvodnju tih elektrana. Dodaje da se u tim elektranama neće proizvesti nijedan kilovat-sat manje. Kada je reč o saradnji sa Amerikom na ovom projektu, na pitanje da li je Srbija odabrala dobrog partnera ili postoji zemlja koja je bolja u izgradnji reverzibilnih hidroelektrana, Ružić odgovara da je tehnologija izgradnje RHE dobro poznata i komercijalno dostupna, te da svaka zemlja sa razvijenom energetikom može uspešno da izgradi takav objekat. "Japan je, na primer, izvanredan, oni su nam radili Bajinu Baštu. Amerika apsolutno vlada tom tehnologijom, može to da uradi. Rusi su nam radili Đerdap 1, oni takođe imaju tehnologiju da to urade", navodi Ružić. Dodaje da mu nimalo ne smeta da "Đerdap 3" grade Amerikanci, ali da mu smeta unapred odabrani strateški partner, čime se isključuje konkurencija. "Mislim da to nije pametno, ali pretpostavljam da je to iz nekih drugih strateško-političkih razloga učinjeno. Dakle, kada bih gledao samo izgradnju tog objekta, otvorio bih tender za sve zainteresovane koji su do sada izgradili pet ili deset RHE i tražio najpovoljniju tehnologiju i ponudu", naglašava Ružić. Ističe da nema nikakve sumnje da Amerikanci mogu da izgrade "Đerdap 3", ali sumnja da bi cena mogla da bude previsoka ukoliko budu jedini ponuđači. Energetski stručnjak Nikola Rajaković na pitanje koji su argumenti za izgradnju "Đerdapa 3" navodi da su to, pre svega, energetske argumenti. To znači da bi Srbija izgradnjom "Đerdapa 3" dobila moćan energetske objekat, čije bi dve akumulacije, kapaciteta oko 500 GWh, mogle da pokriju sedmodnevnu potrošnju električne energije u Srbiji, ukazuje Rajaković. Drugi razlog koji navodi jeste zelena tranzicija, odnosno





Vreme: 09.07.2026 10:18

Medij: danas.rs

Link: <https://www.danas.rs/vesti/ekonomija/izgradnja-djerdapa-3-amerika-srbija/>

Autori: @OnlineDanas

Teme: Elektroprivreda Srbije (EPS)

Naslov: "Izgradnja 'Đerdapa 3' je pitanje života": Zašto su Amerikanci zainteresovani za ovaj projekat i šta bi Srbija dobila, a šta izgubila?

udaljavanje od uglja kroz izgradnju vetroelektrana i solarnih elektrana. "Trebalo bi solarne i vetroelektrane da gradimo daleko intenzivnije kako bismo dekarbonizovali naš sistem. One će puno proizvoditi, ali imaju varijabilnu proizvodnju. Tu varijabilnu proizvodnju neko mora da balansira, a taj neko idealan za te duže vremenske periode jeste RHE", navodi Rajaković za Danas. Treći argument, kako ističe, ekonomsko-finansijske je prirode. "Takva jedna reverzibilna hidroelektrana ima tu mogućnost, mi to zovemo arbitraž, a to znači kupi jeftino, prodaj skupo. Znači, oni će moći da pune ta jezera u periodima kada je jeftina električna energija u Evropi, a da ih prazne kada je jako skupa. Samo optimalna eksploatacija toga nosi ogromne pozitivne efekte, koje su naravno prepoznali ovi veliki igrači, Amerikanci. Ne bi oni došli ovde i Trampova politika nikada ne bi stigla ovde da se tu ne vidi ogromna zarada", naglašava Rajaković. Dodaje da je to projekat koji će se, prema njegovom mišljenju, i te kako isplatiti, ukoliko ga ne opterete preveliki troškovi izgradnje. Kao argumente o kojima se mora razmišljati, Rajaković pre svega navodi uticaj na "Đerdap 1" i "Đerdap 2", ukazujući da bi i taj problem mogao da bude rešen ako postoji dobra volja, pre svega politička. "I zato opet mislim da bez Amerikanaca to ne bi moglo da se uradi. Možda, da kažem, i nažalost, ali je tako", kaže Rajaković. Prema njegovim rečima, najbolje bi bilo da Srbija sama gradi ovaj projekat, da se dogovori sa Rumunijom i da sama finansira investiciju. "Ali to je moja vizija, to nije realnost", kaže Rajaković. Druga stvar koju bi trebalo razmotriti jeste ekološki aspekt, navodi naš sagovornik. Ističe da se mora veoma pažljivo proceniti uticaj na životnu sredinu kako se, praveći jedno dobro, ne bi napravilo nešto lošije. Dodaje da će ovaj projekat svakako imati uticaj na životnu sredinu. Sledeće najvažnije okolnosti koje treba sagledati, dodaje Rajaković, jeste kakav će biti finansijski aranžman, ko će biti vlasnik i šta će to značiti za budućnost Srbije. "Uz 'Đerdap 3' i 'Bistricu', i sa već postojećom 'Bajinom Baštom', mi ćemo imati tri moćne reverzibilne hidroelektrane. U tom slučaju bili bismo ozbiljan evropski igrač i ne bismo imali nijedan problem da integrišemo gigavate i gigavate vetra i solara", ističe Rajaković. Na pitanje da li je za Srbiju bolje da izgradi "Đerdap 3" ili nuklearnu elektranu, Rajaković odgovara da prednost daje "Đerdapu 3". "Đerdap 3", u krajnjoj liniji, uz ove naše reverzibilne hidroelektrane i ako bude vodonika, možda može da omogući da prođemo bez nuklearne elektrane. Nisam ja protiv nuklearne, ali ako Srbija može da izgradi takav sistem, energetski bismo bili mnogo nezavisniji nego sa nuklearkom", smatra Rajaković. Ukazuje da bi Srbija izgradnjom nuklearne elektrane ponovo zavisila od proizvođača opreme, uvoza uranijuma, ali i od toga ko će zbrinjavati radioaktivni otpad. U javnom pozivu američkim kompanijama navedeno je da je Srbija prepoznala projekat RHE Đerdap 3 kao projekat od strateškog značaja za energetsku bezbednost, stabilnost elektroenergetskog sistema i integraciju obnovljivih izvora energije velikog kapaciteta. Projekat RHE Đerdap 3 predstavlja složen reverzibilni hidroenergetski sistem, projektovan da obezbedi fleksibilnost i stabilnost elektroenergetskog sistema skladištenjem električne energije u periodima smanjene potrošnje i njenim vraćanjem u sistem u periodima povećane potrošnje. Planirano je da se projekat realizuje u istočnoj Srbiji, uzvodno od Hidroelektrane Đerdap 1, na delu toka reke Dunav koji predstavlja državnu granicu između Republike Srbije i Rumunije. Koncipiran je kao otvoreni hidroenergetski sistem koji povezuje reku Dunav sa jednim ili više gornjih akumulacionih jezera, smeštenih u planinskom masivu Severnog Kučaja, na desnoj obali Dunava. Glavne komponente projekta obuhvataće gornje akumulacije Pesača i Brodica, brane i prateće hidrotehničke objekte, sistem dovodnih i odvodnih tunela, podzemnu ili površinsku mašinsku zgradu sa pumpno-turbinskim agregatima, kao i prateću elektromehaničku, hidromašinsku i elektroenergetsku infrastrukturu, uključujući priključenje na prenosni elektroenergetski sistem. Projekat je u početnoj fazi razmatran kroz više varijanti instalisanje snage i režima rada, uključujući dnevno i sezonsko skladištenje električne energije. Ime *

Komentar

